

**Republika Hrvatska - Ministarstvo znanosti i obrazovanja
Agencija za odgoj i obrazovanje - Hrvatsko kemijsko društvo**

DRŽAVNO NATJECANJE IZ KEMIJE

učenika osnovnih i srednjih škola 2021./22.

5.-8. travnja 2022.

NAPOMENA:

1. Zadatci se rješavaju 120 minuta.
2. Dopušteno je koristiti samo dobivenu tablicu periodnog sustava elemenata.
3. Zadatci se moraju rješavati na mjestu predviđenom za taj zadatak (**ne** koristiti dodatne papire). Ako nema dovoljno mjesta za rješavanje zadatka, može se koristiti poledina prethodne stranice.
4. Odgovori na postavljena pitanja ili račun (kompletan) **moraju** biti pisani **kemijskom olovkom ili tintom plave boje**, jer se u protivnom neće uzimati u obzir pri bodovanju. Ispravljani odgovori se ne vrjednuju.

Prijavu ispuniti tiskanim slovima!

Prijava za II. dio natjecanja: zadaća

Razred:

Zaporka:

POSTIGNUTI BODOVI :

(pet brojeva i do sedam velikih slova)

(potpisi članova povjerenstva):

1. _____

2. _____

3. _____

**OTKINUTI OVAJ DIO PRIJAVE I STAVITI GA U OMOTNICU S NAPISANOM ZAPORKOM
PRIJAVU ISPUNITI TISKANIM SLOVIMA**

Prijava za II. dio natjecanja: zadaća

Razred:

Zaporka: (pet brojeva i do sedam velikih slova)

Ime i prezime učeni(ka)ce: _____ OIB: _____

Datum rođenja:

Mjesto rođenja:

Spol: 1. muški 2. ženski (zaokružiti!)

Telefon/mobitel: _____

e-mail: _____

Puni naziv škole:

Šifra škole:

Adresa škole (ulica i broj):

Grad u kojem je škola:

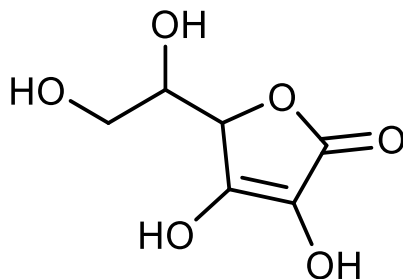
Županija:

Ime i prezime mentor(a)ice:

ostv. maks.

1. Na slici je prikazana strukturna formula molekule vitamina C.

Koliki je volumen vode potrebno dodati u 50 mL vodene otopine vitamina C masenog udjela 16 % i gustoće $1,1 \text{ g mL}^{-1}$ da se pripravi vodena otopina vitamina C množinske koncentracije $0,25 \text{ mol L}^{-1}$?

2,5

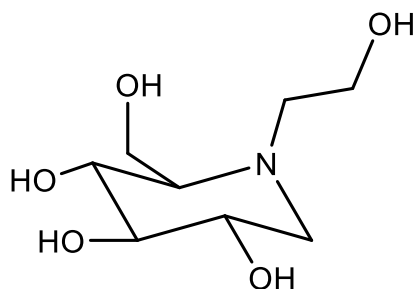
UKUPNO BODOVA NA 1. STRANICI:

2,5

ostv. maks.

- 2.** Miglitol je derivat piperidina koji inhibira razgradnju složenih ugljikohidrata do monosaharida pa se upotrebljava u terapiji dijabetesa.

2.a) Na slici je prikazana strukturna formula molekule miglitola. Označi kiralne atome ugljika i odredi apsolutnu konfiguraciju.

2.b) Napiši kemijski naziv miglitola.

_____

5

- 3.** Tlak pare vodene otopine u kojoj je maseni udio glukoze 10 % pri 20 °C iznosi 2,314 kPa. Izračunaj koliki je tlak pare čiste vode pri temperaturi 20 °C.

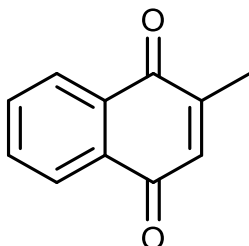
2,5

UKUPNO BODOVA NA 2. STRANICI:

7,5

ostv. maks.

4. Vitamin K skupina je srodnih spojeva K_1 , K_2 , K_3 i K_4 . U vitaminskim pripravcima najviše se upotrebljavaju vitamin K_3 (menadion; strukturna formula njegove molekule prikazana je na slici) i vitamin K_4 (natrijeva sol menadiol-difosfata). Menadiol je reducirani menadion molekulske formule $C_{11}H_{10}O_2$.

4.a) Nacrtaj strukturnu formulu molekule menadiola.

4.b) Nacrtaj strukturnu formulu molekule vitamina K_4 .

4.c) Usporedi topljivost vitamina K_3 i K_4 u vodi. Kratko obrazloži odgovor.

3

UKUPNO BODOVA NA 3. STRANICI:

3

ostv. maks.

- 5.** Ispuni tablicu traženim podacima tako da oksidacijske brojeve pišeš s lijeva nadesno, odnosno redoslijedom kojim se pojedini atomi pojavljuju u formuli spoja/ionu.

Spoj/ion	Naziv spoja/ionu	Oksidacijski broj(evi)
$C_2O_4^{2-}$		
$Ca(NO_2)_2$		
BaO_2		
S_2^{2-}		

4

- 6.** Uzorak željezova(II) klorida množine 0,60 mol potpuno je otopljen u 1 L klorovodične kiseline množinske koncentracije 1 mol L⁻¹. U otopinu je zatim dodano 0,05 mol čvrstog kalijeva permanganata uslijed čega se promijenila boja otopine.

6.a) Napiši parcijalnu jednadžbu reakcije oksidacije koja se događa u opisanoj otopini.

_____

6.b) Napiši parcijalnu jednadžbu reakcije redukcije koja se događa u opisanoj otopini.

_____

6.c) Napiši ukupnu jednadžbu reakcije.

_____

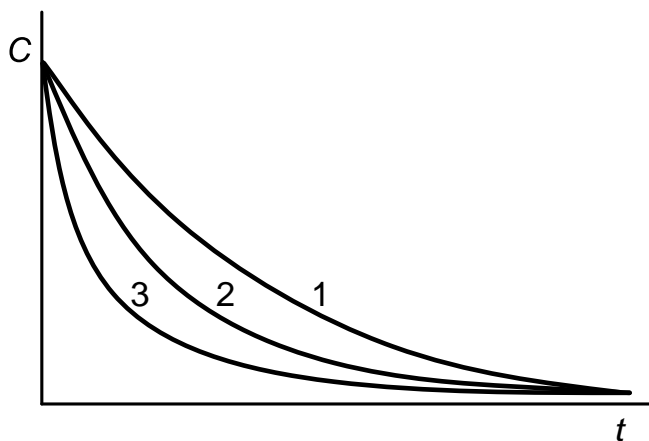
6.d) Odredi mjerodavni reaktant i izračunaj koncentraciju reaktanta u suvišku nakon završene reakcije u kojoj se sav mjerodavni reaktant potrošio.

Postupak:

3,5
UKUPNO BODOVA NA 4. STRANICI:
7,5

ostv. maks.

7. Katalizatori K1 i K2 kataliziraju pretvorbu $A \rightleftharpoons B$. Na dijagramu je prikazana ovisnost množinske koncentracije tvari A o vremenu uz katalizatore K1 (krivulja 1) i K2 (krivulja 2). Pažljivo prouči grafički prikaz i odgovori koja je tvrdnja za pretvorbu tvari A u B točna.

- A) Pretvorba $A \rightleftharpoons B$ brža je uz dodatak katalizatora K1 nego uz dodatak katalizatora K2.
 B) Pretvorba $A \rightleftharpoons B$ uz dodatak katalizatora K2 ima nižu E_a nego uz dodatak katalizatora K1.
 C) Pretvorba $A \rightleftharpoons B$ bez dodatka katalizatora prikazana je krivuljom 3.
 D) Pretvorba $A \rightleftharpoons B$ opisana krivuljom 3 ima najvišu E_a .

1

UKUPNO BODOVA NA 5. STRANICI:

1

	ostv.	maks.
<p>8. Fruktosa i glukoza su konstitucijski izomeri koji se u određenim uvjetima mogu prevesti jedan u drugi (izomerizirati).</p> <p>8.a) Izračunaj konstantu ravnoteže reakcije izomerizacije fruktoze u glukozu ako je početna množinska koncentracija fruktoze $0,244 \text{ mol L}^{-1}$ dok nakon uspostavljene ravnoteže iznosi $0,113 \text{ mol L}^{-1}$.</p> <p>8.b) Koliki je postotak fruktoze preveden u glukozu?</p> <p>8.c) Prikaži izomerizaciju fruktoze u glukozu Fischerovim projekcijskim formulama.</p> <p>8.d) Izomerizacija fruktoze u glukozu uključuje tautomerne oblike fruktoze koji su posljedica keto-enolne tautomerije (premještanje dvostruke veze i atoma vodika vezanog na atom ugljika u susjedstvu dvostruke veze). Prikaži Fischerovim projekcijskim formulama oba tautomerna oblika molekule fruktoze.</p> <p>8.e) Otopina fruktoze daje pozitivan test s Fehlingovim reagensom. Kratko obrazloži ovu tvrdnju.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>8.f) Napiši naziv ili formulu kemijske vrste koja nastaje u Fehlingovom testu od koje potječe karakteristična obojenost otopine.</p> <p>_____</p>		
		6,5

UKUPNO BODOVA NA 6. STRANICI:

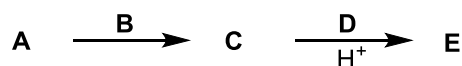
	6,5
--	------------

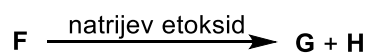
ostv. maks.

- 9.** Na temelju opisa kemijskih promjena i reakcijskih shema nacrtaj strukturne formule spojeva **A–H** (za spoj **B** molekulsku formulu) koristeći se prikazom s pomoću veznih crtica i klinastim prikazom za kiralne molekule.

9.a) Reakcijom etandiala (**A**) s litijevim aluminijevim hidridom (**B**) nastaje spoj **C**, koji u kiselj sredini s cikloheksanonom (**D**) daje ketal **E**

9.b) Reakcijom (1*R*,2*R*)-1-klor-2-metilciklopentana (**F**) s natrijevim etoksidom nastaje produkt supstitucije **G** i produkt eliminacije **H**.

A	B	C	D
E	F	G	H

5

UKUPNO BODOVA NA 7. STRANICI:

5

ostv. maks.

10. Izmjereni su naponi sljedećih galvanskih članaka:

 članak 1: $\text{Fe(s)} \mid \text{Fe}^{2+}(\text{aq}) \parallel \text{Cu}^{2+}(\text{aq}) \mid \text{Cu(s)}$ $E_{\text{članak1}} = 0,78 \text{ V}$

 članak 2: $\text{Cr(s)} \mid \text{Cr}^{3+}(\text{aq}) \parallel \text{Fe}^{2+}(\text{aq}) \mid \text{Fe(s)}$ $E_{\text{članak2}} = 0,30 \text{ V}$
10.a) Prikaži odgovarajućom shemom članak 3 u kojemu su elektrode Cu i Cr.

_____

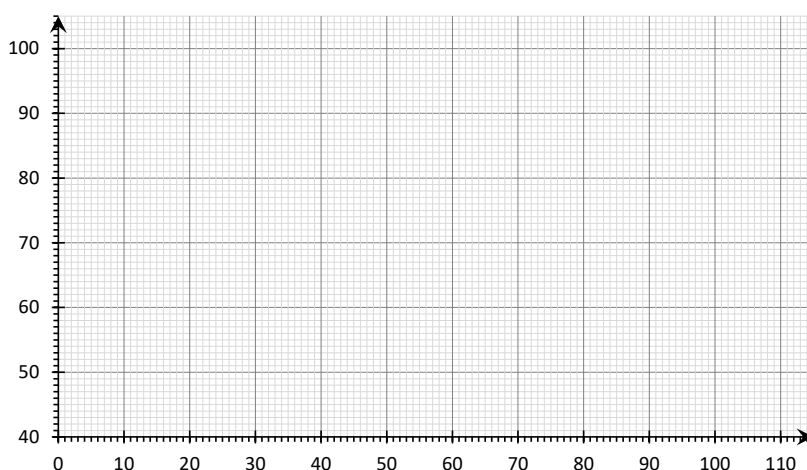
10.b) Koliki je napon članka 3? (množinske su koncentracije svih otopina 1 mol L^{-1}).

_____

1

11. U tablici su navedeni podatci o topljivosti srebrova nitrata u vodi pri nekoliko različitih temperatura. Topljiost je iskazana kao maseni udio otopljenе tvari u vodi pri danoj temperaturi.

$t / ^\circ\text{C}$	$w(\text{AgNO}_3) / \%$
0	55,55
20	68,94
40	78,99
60	84,00
80	86,99
100	90,49

11.a) Grafički prikaži ovisnost topljivosti srebrova nitrata o temperaturi.

Zadatak 11.a)

1

UKUPNO BODOVA NA 8. STRANICI:

2

ostv. maks.

11.b) Molalnost neke vodene otopine srebrova nitrata iznosi $7,5 \text{ mol kg}^{-1}$. Kakva je otopina s obzirom na zasićenost ako se nalazi na temperaturi od 10°C ?

11.c) Izračunaj masu srebrova nitrata koja će se izlučiti ako se 750 g zasićene otopine ohladi sa 60°C na 20°C .

11.d) Nacrtaj entalpijski dijagram otapanja srebrova nitrata u vodi. Za odgovarajuće entalpije koristi se oznakama ΔH_{kr} , ΔH_{hidr} i ΔH_{sol} .

Zadatci 11.b), 11.c), 11.d)

5

UKUPNO BODOVA NA 9. STRANICI:

5

---

1. stranica	+	2. stranica	+	3. stranica	+	4. stranica	+	5. stranica	+
<input type="text"/>		<input type="text"/>		<input type="text"/>		<input type="text"/>		<input type="text"/>	
6. stranica	+	7. stranica	+	8. stranica	+	9. stranica	=	Ukupni bodovi	
<input type="text"/>		<input type="text"/>		<input type="text"/>		<input type="text"/>		<input type="text"/>	40
